

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Toni Morrison

Ajută-l, Doamne,
pe copil

Traducere din limba engleză
de Virgil Stanciu

CUPRINS

Partea I

Sweetness.....	9
Bride.....	17
Brooklyn.....	41
Bride.....	49
Sweetness.....	67
Bride.....	73
Brooklyn.....	95
Bride.....	99
Sofia.....	105

Partea a II-a

	117
Sofia.....	121
	125
Rain.....	165

Partea a III-a

	171

Partea a IV-a

Brooklyn.....	213
	217
Sweetness.....	267

Sweetness

Nu e vina mea. Deci, nu mă puteți învinovăți. Nu-s eu de vină și n-am idee cum s-a întâmplat. Nu mi-a trebuit mai mult de o oră după ce au scos-o dintre picioarele mele ca să-mi dau seama că ceva era rău. Foarte rău. Era atât de neagră că m-a speriat. Neagră ca miezul nopții, de un negru sudanez. Eu am pielea deschisă la culoare și păr bun, ceea ce numim noi galben intens, și la fel și tatăl Lulei Ann. Nimeni din neamul meu nu-i nici pe departe de culoarea aia. Catranul e cel mai apropiat lucru la care mă duce gândul – totuși părul nu i se asortează cu pielea. E diferit – drept, dar cârlionțat ca la triburile alea din Australia. Te poți gândi că fata-i un regres, dar regres față de ce? S-o fi văzut pe bunica; trecea drept albă și nu vorbea niciodată cu nici unul dintre copiii ei. Orice scrisoare

primea de la mama sau de la mătușile mele, o trimitea înapoi nedeschisă. Până la urmă, ele au înțeles mesajul că nu vrea nici un mesaj și au lăsat-o în plata Domnului. Aproape toți mulatrii și quadroon-ii procedau la fel pe atunci – adică, dacă aveau părul cum trebuie. Vă puteți imagina câtor albi le curge în taină prin vene sânge de negru? Ia ghiciți. Douăzeci la sută, am auzit. Și mama, Lula Mae, ar fi putut trece ușor drept albă, dar a ales să n-o facă. Mi-a spus ce preț a plătit pentru decizia asta. Când ea și tata s-au dus la judecătorie ca să se căsătorească, erau acolo două Biblii, iar ei au trebuit să-și pună mâinile pe cea rezervată negrilor. Cealaltă era pentru mâinile albilor. Biblia! Te poți gândi la ceva mai tare? Mama era menajeră la un cuplu alb bogat. Ei mâncau tot ce gătea ea și insistau să-i frece pe spate când ședeau în vană și Dumnezeu știe ce alte lucruri intime o mai puneau să facă, dar să nu atingă aceeași Biblie!

Unii dintre voi gândesc, probabil, că e un lucru rău să ne grupăm în funcție de

culoarea pielii – cu cât mai deschisă, cu atât mai bine – în cluburi sociale, cartiere, congregații, sororități, chiar școli pentru oamenii de culoare. Dar cum altfel putem să ne păstrăm puțină demnitate? Cum altfel poți evita să fii scuipat într-o drogherie, să dai din coate la stația de autobuz, să umbli prin rigolă ca să lași tot trotuarul albilor, să plătești cinci cenți la băcănie pentru o pungă de hârtie care este gratuită pentru albi? Ca să nu mai vorbim de toate ocările. Am auzit despre toate astea multe, mult mai multe. Dar, datorită culorii pielii, pe mama n-o împiedicau să probeze pălării în magazinele universale, sau să folosească toaleta lor. Iar tata putea proba pantofi în partea din față a magazinului, nu într-o încăpere dosnică. Nici unul dintre ei nu-și îngăduia să bea dintr-o țâșnitoare „numai pentru oamenii de culoare“, chiar dacă murea de sete.

Nu-mi place s-o recunosc, dar chiar de la început, la maternitate, copila, Lula Ann, m-a făcut să roșesc de rușine. Pielea cu care s-a născut era palidă, ca a tuturor

bebelușilor, dar culoarea s-a schimbat rapid. Am crezut că înnebunesc atunci când s-a făcut neagră-vineție chiar sub ochii mei. Știu că mi-am ieșit din minți un minut, fiindcă o dată – doar pentru câteva secunde – i-am apăsat o pătură pe față. Dar n-aș fi putut face așa ceva, indiferent cât de mult îmi doream să nu se fi născut cu acea culoare îngrozitoare. M-am gândit chiar s-o încredințez unui orfelinat, undeva. Mă speria gândul că aș putea fi o mamă din aia care-și abandonează copiii pe treptele bisericii. Recent, am auzit despre o pereche din Germania, albi ca zăpada, care au adus pe lume un copil cu pielea neagră, în mod cu totul inexplicabil. Gemeni, cred că erau – unul alb, unul negru. Dar nu știu dacă e adevărat. Tot ce știu este că pentru mine a o alăpta era ca și cum aș fi dat sân unui plod african. Am trecut la biberoane de cum am ajuns acasă.

Soțul meu, Louis, e hamal și când a venit acasă de la gară m-a privit ca și cum aș fi fost dusă cu pluta, iar pe ea ca și cum ar fi căzut de pe planeta Jupiter. Nu e un

bărbat care să înjure, așa că atunci când a zis „Dracu’ s-o ia! Ce mama dracului e asta?” am știut că dădusem de bucluc. Asta a fost cauza – cauza certurilor dintre noi doi. Praf ne-a făcut căsnicia. Avusesem parte împreună de trei ani buni, dar când s-a născut fata m-a învinovățit pe mine și a tratat-o pe Lula Ann de parcă era o străină – ba mai mult, inamicul.

N-a atins-o deloc. N-am reușit să-l conving că niciodată, dar niciodată, nu mi-am făcut de cap cu alt bărbat. Era absolut sigur că-l mințeam. Ne-am ciondănit și ne-am tot ciondănit până când i-am spus că negriciunea fetei provenea cu siguranță de la familia lui – nu de la a mea. Atunci situația s-a înrăutățit; a devenit atât de rea, încât el s-a ridicat și a plecat pur și simplu, iar eu a trebuit să caut alt loc, mai ieftin, unde să locuiesc. Știam atâta lucru cât să n-o iau cu mine la proprietarii cu care negociam, așa că o lăsam cu o verișoară adolescentă să aibă grijă de ea. M-am descurcat și eu cum am putut și n-am scos-o pe-afară prea mult, oricum, fiindcă atunci când o împingeam

în cărucior, prietenii sau necunoscuții care se aplecau deasupra ei să arunce o privire și să spună ceva drăguț tresăreau ori făceau un pas înapoi și se încruntau. Asta mă durerea. Aș fi putut trece drept dădaca ei, dacă am fi schimbat culorile pielii. Îmi era și așa destul de greu ca femeie de culoare, fie și așa spălățică, să închiriez o locuință într-o parte decentă a orașului. În anii nouăzeci, când s-a născut Lula Ann, legea interzicea discriminarea potențialilor chiriași, dar nu mulți proprietari țineau cont de lege. Născocseau motive ca să te țină departe. Dar am avut noroc cu domnul Leigh. Chiar dacă a mărit chiria cu șapte dolari față de ce zicea în anunț și face o criză dacă întârzi un minut cu banii.

I-am spus să mă strige „Sweetness”¹, în loc de „Mamă” sau „Mămică”. Era mai sigur. Din cauză că era atât de neagră și că avea buze mult prea groase după mine, oamenii ar fi fost derutați auzind-o că mă strigă „Mamă”. În plus, are ochii de o

¹ „Dulceață”.

culoare ciudată, negri ca pana corbului, cu o tușă de albastru – ceva vrăjitoresc și în această privință.

Așa că mult timp n-am fost decât noi două și nu trebuie să vă spun cât de greu era să fii o nevastă abandonată. Presupun că Louis a avut remușcări după ce ne-a părăsit așa, pentru că după ceva timp a aflat unde mă mutasem și a-nceput să-mi trimită bani în fiecare lună, deși eu nu-i cerusem și nu mă adresasem legii ca să-i obțin. Mandatele lui de cincizeci de dolari și slujba mea de noapte de la spital ne-au ajutat pe mine și pe Lula Ann să ne descurcăm fără ajutorul social. Ceea ce era un lucru bun. Aș vrea să nu i se mai spună „ajutor social”, să se revină la cuvântul folosit când mama era fată. Pe atunci se numea „asistență”. Sună mult mai bine, ca și cum ar fi un ajutor pe termen scurt, până te mai aduni. Mai apoi, funcționarii care se ocupă de asta sunt răi ca scuipatul. În cele din urmă, când mi-am găsit de lucru și n-am mai avut nevoie de ei, făceam mai mulți bani decât au câștigat ei vreodată. Cred că-și umflau cecurile

subțirele cu răutate, de-asta ne tratau ca pe niște cerșetoare. În special când se uitau la Lula Ann și înapoi la mine – ca și cum trișam sau așa ceva. Lucrurile s-au îmbunătățit, dar trebuia să am mare grijă. Să am mare grijă cum o cresc. Să fiu severă, foarte severă. Lula Ann trebuia să învețe cum să se poarte, cum să-și țină capul plecat și să nu facă necazuri. Nu contează de câte ori și-ar schimba numele. Culoarea ei e o cruce pe care trebuie s-o poarte veșnic. Dar nu e vina mea. Nu e vina mea. Nu e.

Bride

Sunt speriată. Mi se întâmplă ceva rău. Mă simt de parcă m-aș topi. Nu vă pot explica de ce, dar știu când a început. A început după ce el a spus:

— Nu ești femeia pe care o vreau.

— Nici nu sunt.

Tot nu știu de ce-am zis asta. Pur și simplu m-a luat gura pe dinainte. Dar când a auzit răspunsul meu obraznic, m-a fulgerat cu o privire rea, înainte de a-și trage pe el blugii. Apoi și-a înhățat ghetele și tricoul, iar când am auzit ușa trântindu-se m-am întrebat o fracțiune de secundă dacă el nu punea cumva capăt nu numai certei noastre proteste, ci și vieții în comun, relației dintre noi. Imposibil. Din clipă în clipă aveam să aud cheia întorcându-se în broască, ușa din față deschizându-se și închizându-se. Dar toată noaptea n-am auzit nimic. Absolut nimic. Cum? Nu-s destul